МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

Кафедра практичної психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету педагогіки,
психології та соціальної роботи
_____ Інна ПРОКОП
«26» серпня 2026 р.

ПРОГРАМА
підсумкової атестації
здобувачів вищої освіти
освітній рівень – **другий (магістерський)**
Галузь знань – С «Соціальні науки, журналістика та інформація»
Спеціальність **С4 - «Психологія»**
ОПП «Практична психологія»

Форма атестації:
комплексний кваліфікаційний іспит
захист кваліфікаційних робіт

Чернівці 2026

Програма підсумкової атестації складена відповідно до освітньо-професійної програми «Практична психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань С «Соціальні науки, журналістика та інформація» за спеціальністю С4 Психологія розроблена в на основі Стандарту вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» для другого магістерського рівня вищої освіти, введеного в дію з 2019 – 2020 навчального року (Наказ МОН України № 564 від 24.04.2019 року) (Затверджена Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича протоколом №5 від «28» квітня 2025 р., та введена в дію наказом ректора №164 від «01» травня 2025 р.) проектною групою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича у складі:

керівник проектної групи (гарант освітньої програми):

Кушнір Ірина Георгіївна, доктор медичних наук, професор кафедри практичної психології

члени проектної групи:

1. Радчук Валентина Миколаївна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології

2. Фесун Галина Стефанівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри практичної психології

3. Гуцуляк Наталія Михайлівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології

4. Періус Надія Василівна, кандидат психологічних наук, асистент кафедри практичної психології, практичний психолог

5. Кухарчук Інеса Костянтинівна, здобувач освіти, студентка І курсу другого (магістерського) рівня освіти

Рецензенти:

• Коваленко А.Б. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної психології Київського національного університету імені Т.Г.Шевченка.

• Назаревич В.В. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Погоджено з гарантом ОПП «Практична психологія».

Гарант ОПП _____ Діана РОМАНОВСЬКА

(підпис) (ім'я та прізвище)

Затверджено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол №1 від «26» серпня 2026 р.

Завідувач кафедри _____ Валентина РАДЧУК

(підпис) (ім'я та прізвище)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча програма комплексного кваліфікаційного іспиту із психологічних дисциплін включає в себе основні положення нормативних курсів, визначених стандартом підготовки студентів за другим (магістерським) рівнем вищої освіти спеціальності 053 «Психологія». Обсяг програмного матеріалу з кожної дисципліни пропорційний кількості кредитів. Комплексний кваліфікаційний іспиту із психологічних дисциплін перевіряє знання теоретичних основ актуальних проблем психології, психології травми, психологічного забезпечення діяльності силових структур, психоедукаційної роботи з різними категоріями осіб, психології супервізії та сучасних психотерапевтичних напрямків готовність випускників до подальшої практичної роботи в якості магістрів психології.

Комплексний кваліфікаційний іспит складається із тестових завдань у системі Moodle та усних відповідей на задачі й запитання пошукового характеру.

Основна мета комплексного кваліфікаційного іспиту – виявлення теоретичної та практичної підготовки студентів до виконання обов'язків практичного психолога, опанування майбутніми фахівцями досягненнями світової цивілізації в галузі психологічної науки, встановлення рівня сформованості у них дослідницьких умінь та навиків, розвиток умінь застосовувати набуті психологічні знання у процесі практичної роботи.

Зміст програми комплексного кваліфікаційного іспиту з психологічних дисциплін охоплює навчальний матеріал із таких дисциплін: «Сучасні психотерапевтичні напрямки», «Актуальні проблеми психології», «Психологія травми», «Психологічне забезпечення діяльності силових структур», «Психологія супервізії» та «Психоедукаційна робота з різними категоріями осіб». Навчальний матеріал, який включено до змісту програми комплексного кваліфікаційного іспиту, базується на класичних психологічних теоріях вітчизняних і зарубіжних учених, сучасних концепціях.

У процесі підсумкової атестації перевірці підлягають програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
- ПРН2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.
- ПРН3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.
- ПРН4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.
- ПРН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.
- ПРН6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.
- ПРН7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.
- ПРН8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.
- ПРН9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
- ПРН10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.
- ПРН11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.
- ПРН12. Розробляти програми дослідження (теоретичного, емпіричного)та формувати їх методичне забезпечення з використанням новітніх засобів.
- ПРН13. Вирішувати складні фахові завдання та створювати нові знання на основі дослідницької активності в обраній сфері підготовки, на основі доступних ресурсів.
- ПРН14. Брати участь у процесі діагностики, експертизи і корекції психологічних властивостей і станів, характеристик психічних процесів, різних видів діяльності індивідів і груп на основі інноваційних розробок.

- ПРН15. Встановлювати професійні контакти з психологічними і непсихологічними організаціями.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ КОМПЛЕКСНОГО ІСПИТУ

ПРОГРАМА З КУРСУ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ»

Проблематика психологічної науки: актуальність дослідження. Глобалізаційні процеси сучасної психологічної науки (закордонний сорсинг, інтерналізація дослідницького процесу, зближення історичних ретроспектив, соціальна і психологічна глобалізація, зміна взаємин суспільства і науки) Детермінанти виникнення і розвитку психологічних ідей: когнітивна і соціальна. Вплив соціальних факторів на наукове знання. Зміст теоретичної, прикладної і практичної психології, їх взаємодія. Напрямки сучасних дослідженнь теоретичної, прикладної і практичної психології.

Теоретико-методологічна проблематика сучасної психології. Специфіка наукового знання. Структура наукового пізнання. Ідеографічний і номотетичний підходи в науковому пізнанні. Критерії істиності наукових теорій. Наукові парадигми. Природничо-наукова і гуманітарна наукові парадигми. Методи наукових парадигм. Внутрішня логіка розвитку психологічних ідей: сучасні уявлення про класичну, некласичну (модерн) і постнекласичну (постмодернізм) науку. Методологічні принципи сучасної психології. Фундаментальні методологічні проблеми психології (проблема одиниць аналізу психіки, проблема об’єктивного методу в психології, проблема критеріїв норми, психофізична проблема). Методологічна криза в сучасній психології: симптоми, шляхи вирішення.

Актуальні проблеми прикладної психології. Актуальні проблеми різних галузей прикладної психології. Психолого-політичні проблеми сучасного українського суспільства. Проблематика прикладних досліджень в галузі політичної психології (дослідження психології політичної свідомості, детермінації політичної поведінки особистості; специфічність політичної комунікації, використанні технологій інтернет-комунікацій в процесі сучасного політичного управління, тощо) Актуальна тематика прикладних досліджень в галузі маркетингу і реклами (дослідження поведінки споживача). Специфічність сучасних прикладних досліджень в галузі масової комунікації (дослідження особливостей віртуальної комунікації, поведінки особистості в Інтернет-мережі,

особистісних характеристик активних користувачів Інтернет; дослідження Інтрнет-аддикції).

Актуальні проблеми практичної психології. Проблеми і перспективи психодіагностики в практичній психології. Актуальна ситуація вітчизняної психодіагностики: проблема професійної культури розробки, адаптації та проведення тестових методик; проблема професійної підготовки психодіагностів; морально-етична проблематика діагностування особистості. Сучасні підходи і моделі психологічного консультування і психотерапії: проблема професійного самовизначення психолога. Проблема теоретичного обгрунтування способів психологічного впливу і критеріїв визначення ефективності психологічної допомоги. Специфічність психодинамічного, екзистенційно-гуманістичного, когнітивно-поведінкового напрямку в сучасній психотерапії. Психологічний тренінг: можливості, проблеми. Актуальні задачі психокорекції і психопрофілактики, можливі шляхи їх вирішення. Проблеми становлення і розвитку співтовариства професіоналів-психологів в Україні.

Рекомендована література:

1. Л.К.Велитченко, В.І, Подшивалкіна Методологічні та теоретичні проблеми психології. Програмний конспективний довідник. – Одесса, 2009. – 278 с.
2. Подшивалкіна В.І. Проблеми професійного самовизначення та професійної диференціації психологічного товариства // Психологія та суспільство, 2005 № 1 –С. 7- 16
3. Подшивалкіна В.І. Соціотехнологічні аспекти професійної діяльності спеціалістів гуманітарного профілю // Психологія та суспільство, 2005 № 3 –С. 5-26
4. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології. - Київ, 2003
5. Рибалка В. В. Методологічні засади теоретичної та практичної психології: особистість, психологічна діяльність, духовність / В. В. Рибалка // Психологія і особистість. - 2018. - № 1. - С. 9-19. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Psios_2018_1_3.

ПРОГРАМА З КУРСУ «ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛОВИХ СТРУКТУР»

Теоретичні основи психологічного забезпечення діяльності силових структур. Визначення та сутність психологічного забезпечення діяльності силових структур. Мета, завдання та принципи психологічного забезпечення в силових структурах. Основні напрямки психологічного забезпечення діяльності силових структур. Взаємозв'язок психологічного забезпечення з іншими видами забезпечення (матеріально-технічним, медичним тощо). Роль психологічного забезпечення у підвищенні ефективності діяльності силових структур. Роль громадськості у психологічному забезпеченні діяльності силових структур.

Відомчі психологічні служби України. Основні відомчі психологічні служби існують в Україні. Основні завдання та функції відомчих психологічних служб. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність відомчих психологічних служб. Особливості організації та структури відомчих психологічних служб.

Особливості порядку проведення професійно-психологічного відбору особового складу. Основні цілі та завдання професійно-психологічного відбору особового складу. Основні принципи професійно-психологічного відбору. Нормативно-правові акти, що регулюють порядок проведення професійно-психологічного відбору. Етапи процесу професійно-психологічного відбору. Вимоги до спеціалістів, які проводять професійно-психологічний відбір. Етичні принципи при проведенні професійно-психологічного відбору. Забезпечення конфіденційності результатів професійно-психологічного відбору.

Діяльність психолога під час психологічної підготовки особового складу. Основні цілі та завдання психологічної підготовки особового складу. Роль психолога в процесі психологічної підготовки. Основні принципи психологічної підготовки особового складу. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність психолога під час психологічної підготовки. Основні етапи психологічної підготовки особового складу.

Діяльність психолога під час надання психологічної допомоги (реабілітації) особового складу. Основні цілі та завдання психологічної

допомоги (реабілітації) особового складу. Роль психолога в процесі надання психологічної допомоги (реабілітації). Основні принципи психологічної допомоги (реабілітації). Нормативно-правові акти регулювання діяльності психолога під час надання психологічної допомоги (реабілітації). Основні етапи надання психологічної допомоги (реабілітації).

Організація психологічного забезпечення діяльності Державної прикордонної служби України. Основні цілі та завдання психологічного забезпечення діяльності ДПСУ. Структура психологічної служби в ДПСУ. Нормативно-правові акти регулювання діяльності психологів в ДПСУ. Основні напрямки діяльності психологів в ДПСУ. Особливості діяльності ДПСУ, що зумовлюють специфіку психологічного забезпечення.

Рекомендована література:

1. Актуальні проблеми психологічного забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів: зб. тез II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 28 жовтня 2021 р.). Київ : ДНДІ МВС України, 2021. 336 с. http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/11243/Akt%20probl%20psykholoh%20zabezpech%20sluzhb%20diialn_2021.pdf?sequence=1

2. Алгоритм роботи військового психолога щодо психологічного забезпечення професійної діяльності особового складу Збройних Сил України (методичні рекомендації) / Міністерство оборони України, Наук.-дослід. центр гуманітар. проблем Збройних Сил України: Н.А.Агаєв, О.Г.Скрипкін, А.Б.Дейко, В.В.Поливанюк, О.В.Еверт. – К.: НДЦ ГП ЗС України, 2016. – 147 с.

3. Блінов О.А. Психологія бойової психічної травми / О.А. Блінов // Монографія. – К. : Вид-во НГ, 2016. – 183 с.
4. Кокун О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С. Основи психологічної допомоги військовослужбовцям в умовах бойових дій: Методичний посібник. – К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2015. – 170 с.
5. Психологічне забезпечення діяльності силових структур України, 2017 р. [Електронний посібник]

https://psy.knu.ua/files/pdf/web/viewer.html?file=%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B5%D0%B7%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BA%D1%82%D1%83%D1%80%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%96%D0%BD%D0%B8.pdf

6. Психологічний супровід військовослужбовців, які виконують службово-бойові завдання в екстремальних умовах.: Методичні рекомендації / [Я.В.Маенера, І.В.Воробйова, О.С.Колесніченко та ін.] – Х. : НАНГУ, 2015. – 68с.
7. Психологія бою: посібник / за ред. А.М.Романишина. – Львів : Астролябія, 2017. – 352 с.
8. Робоча книга пенітенціарного психолога. – К., 2001.

ПРОГРАМА З КУРСУ «ПСИХОЛОГІЯ ТРАВМИ»

Мозок і тіло в ситуації переживання травмівного досвіду. Психологічні реакції людини на травмуючи події життя. Нейробіологія травми. Тілесні реакції на травму. Дисоціація та повторне переживання травмівного досвіду. Зв’язок мозку та тіла. Система само сприйняття в ситуації переживання травмівного досвіду.

Втрата як травматична ситуація. Невизначена втрата. Реакції гострого горювання. Стадії горювання. Роль скорботи в процесі горювання. Вікові особливості реакцій та втрату. Модель невизначених втрат. Фізична відсутність, психологічна присутність. Психологічна відсутність, фізична присутність. Міф про закриття. Терапевтичні цілі для роботи з невизначеною втратою. Невизначеність і амбівалентність. Амбівалентність і стійкість.

Особливості психологічного стресу. Стрес як неспецифічна реакція організму. Дослідження стрессу Г. Сельє. Характеристики еустресу і дистресу. Поняття психологічного (емоційного) стрессу. Специфічні особливості

психологічного стрессу. Форми прояви стресу і критерії його оцінки. Зміна емоційних процесів при стресі. Стадії у формуванні переживань тривоги (тривожний ряд) за Ф.Б. Березіним. Зміна інтелектуальних процесів при стресі. Зміна поведінкових процесів при стресі. Оцінка рівня стрессу.

Синдром посттравматичного стресового розладу. Поняття посттравматичного стресового розладу, його причини. Діагностичні критерії ПТСР. Роль особистісних і ситуаційних факторів в успішності подлання наслідків травматичних подій. Діагностика ПТСР. Групова та індивідуальна терапія при ПТСР.

Види психологічної допомоги людині із травматичним досвідом. Травма війни. Методи когнітивно-поведінкової терапії. Техніки EMDR. Травмафокусована терапія. Техніка FLASH. Брейнспоттінг. Визначення поняття «насилля», види насилля. Психологічний супровід осіб, постраждалих від гендерно-зумовленого насилля під час військових дій. Психологічні реакції на військові події. Психологічна допомога біженцям. Психологія бойового стресу.

Переживання травмівного досвіду дітьми та підлітками. Дитяча травма прив'язаності. Емоційна деривація як травмівний досвід дитини. Насилля над дітьми як травмівна ситуація життя. Психологічна допомога дітям в ситуації втрати. Ігрова терапія в роботі з дітьми.

Рекомендована література:

1. Андерсен К., Рьокхольт Е., Ріce М. Групи психологічної підтримки для дітей та підлітків, які втратили близьких. Методичний посібник. Київ, 2020. 222 с.
2. Гертман Дж. Психологічна травма та шлях до видужання: наслідки насильства – від знущань у сім'ї до політичного терору [Текст]; переклад. з англ. Окана Лизак, Окасана Наконечна, Олександр Шлапак. Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. 416 с.
3. Левін П. Зцілення від травми. Новаторська програма з відновлення мудрості тіла. Київ: Видавництво Ростислава Бурдаки, 2022. 156 с.
4. Лозінська Н. (2019). Психотравма як наслідок травматичного стресу в різних напрямках сучасної психології. Вісник Національного університету оборони України, 50(2), 65–73. https://doi.org/10.33099/2617-6858-2018-50-2- 65-73.

5. Мороз Р. А. Психологія травмуючих ситуацій та надання психологічної допомоги : методичні рекомендації. Миколаїв: Іліон, 2016. 224 с.
6. Прайтлер Б. На їхньому боці. Психосоціальна робота з травмованими біженцями. Переклад з німецької Мелашенко Д., Супрун Т. Львів: ВНТЛ-Класика, 2022. 156 с.
7. Когут О.О. Психологія стресостійкості особистості: Монографія. Кривий Ріг : Видавець Р. А. Козлов, 2021. 320 с.
8. Drury, J., Carter, H., Cocking, C., Ntontis, E., Tekin Guven, S., and Amlôt, R. (2019). Facilitating collective resilience in the public in emergencies: twelve recommendations based on the social identity approach. Front. Public Health 7:141. https://doi.org/10.3389/fpubh.2019.00141

ПРОГРАМА З КУРСУ «СУЧАСНІ ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНІ НАПРЯМКИ»

Вступ до сучасних психотерапевтичних напрямків. Історія психотерапії: від класичних до сучасних підходів. Класифікація психотерапевтичних методів. Етичні принципи роботи психотерапевта. Межі компетенції та професійна відповідальність.

Психоаналітична та психодинамічна психотерапія. Основи класичного психоаналізу (З. Фройд). Об’єктні стосунки (М. Кляйн, Д. Віннікотт). Сучасний психоаналіз (О. Кернберг, Ж. Лакан). Методи психоаналітичної терапії.

Гештальт-терапія. Принципи гештальт-терапії (Ф. Перлз). Теорія фігури-фону. Усвідомленість та відповідальність. Техніка «порожнього стільця».

Когнітивно-поведінкова терапія (КПТ) та її модифікації. Базові принципи КПТ (А. Бек, А. Елліс). Робота з негативними переконаннями. Сучасні модифікації КПТ (схематерапія, діалектична поведінкова терапія). Використання КПТ у лікуванні депресії, тривожних розладів.

Екзистенційна психотерапія. Основні ідеї В. Франкла, І. Ялома, Р. Мея. Екзистенційні дилеми: смерть, свобода, ізоляція, сенс життя. Логотерапія та робота з життєвими кризами. Практичні методи екзистенційної терапії.

Тілесно-орієнтована та трансперсональна психотерапія. Основи тілесної терапії (В. Райх, А. Лоуен). Робота з психосоматикою. Трансперсональна психологія (С. Гроф, К. Вілбер). Використання холотропного дихання.

Системна та сімейна психотерапія. Теорія сімейних систем (М. Боуен, В. Сатір). Генограма як метод діагностики. Робота з родинними сценаріями та конфліктами. Системні розстановки (Б. Хеллінгер).

Позитивна психотерапія. Основні ідеї Н. Пезешкіана. Орієнтація на ресурси клієнта. Робота з конфліктами через баланс сфер життя. Практичні методи позитивної терапії.

Групова психотерапія та супервізія. Групові процеси у психотерапії. Динаміка та структура терапевтичної групи. Відмінності індивідуальної та групової терапії. Основи супервізії у психотерапевтичній практиці.

Коучинг, психотерапія та сучасні тренди. Відмінності коучингу та психотерапії. Використання коучингових технік у терапії. Нейропсихологія у психотерапії. Новітні психотерапевтичні методи (EMDR, ACT).

Рекомендована література:

1. Берн Е. Вступ до психіатрії та психоаналізу. Просто про складне. - К.: В-во «КСД», 2022. – 416с.
2. Вознесенська О. Л., Сидоркіна М. Ю. Арт-терапія у подоланні психічної травми: Практичний посібник. Київ: Золоті ворота, 2015. 202 с. Герман Д. Психологічна травма та шлях до видужання. Львів: Вид-во Старого Лева, 2015. 424 с.
3. Джойс Ф., Сіллз Ш. Навички в гештальт-терапії. Консультування та психотерапія. - К.: В-во «КСД», 2024. – 528с.
4. Кісарчук З. Г. Психологічне консультування. Основи практичної психології. Київ : Академвидав, 1997. 236 с.
5. Лозінська Н. (2019). Психотравма як наслідок травматичного стресу в різних напрямках сучасної психології. Вісник Національного університету оборони України, 50(2), 65–73. https://doi.org/10.33099/2617-6858-2018-50-2- 65-73.

6. Мушкевич М. І., Чагарна С. Є. Основи психотерапії : навч. посіб. Вид. 3-тє. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 420 с.
7. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 160 с.
8. Яценко Т. С. Психологічні основи групової психокорекції. Київ: Лібідь, 2016. 264 с.

ПРОГРАМА З КУРСУ «ПСИХОЛОГІЯ СУПЕРВІЗІЇ»

Теоретичний аналіз поняття «супервізія» в працях вітчизняних та зарубіжних авторів. Функції супервізії. Місце супервізії в структурі професійної підготовки практичних психологів. Детермінанти процесу професійного розвитку, що окреслюють контекст підвищення кваліфікації спеціаліста. Труднощі, що виникають в процесі професійної діяльності. Загальні положення про супервізію. Заходи для забезпечення безпеки супервізованих і їх клієнтів під час їх спільної роботи.

Моделі супервізії: еволюційні моделі; специфічно орієнтовані моделі: психодинамічна модель, гештальтсупервізія поведінкова модель (розвиток умінь), супервізія в сімейному консультуванні та терапії, роджеріанська модель супервізії; розвиваючі моделі супервізії: мішана модель супервізії, інтегративна модель.

Рівні (базовий, сертифікаційний), форми (очна, заочна, очно-заочна) та варіанти (індивідуальний, груповий та колективний)супервізії.

Особливості балінтовської групи. Використання основних методичних прийомів в практиці супервізії (спостереження, аналіз, дослідження центральної теми конфліктних стосунків дебрифінг, зворотній зв’язок, декатострофізація, описово-образні та емотивні прийоми, робота з дискурсом, моделювання, дидактичні інструкції, сократівський метод, рекомендації). Рефлексивні й нерефлексивні запитання, деконструктивні (екстерналізуючі) запитання, ресурсноактуалізуючі запитання. Заповнення прогалин и пропусків в мовленні.

Символічна репрезентація об’єкта. Психічні образи, що функціонують як символи. Візуальна презентація образів-символів (метафоричні асоціативні

карти, тематичні набори фігурок, набори кольорів й форм). Основні елементи рольової супервізії (короткий вербальний опис випадку, конкретизація ролей, прихованих за описом, просторове розташування рольових персонажів, рольова гра, зміна ролей).

Організація процесу супервізії в групі. Застосування основних методів та прийомів супервізії. Практична робота студентів у ролі консультантів-супервізованих та у ролікотерапевтичної групи.

Рекомендована література:

1. Петяк О. Алексеєв О. Супервізія як одна з умов формування професійної ідентичності майбутніх психологів-консультантів.Psychology Travelogs, (1). 2024. С.126-135.
2. Раєвська Я., Зінько О.Лапченко І.,Селіванова О. Індивідуальна супервізія: виклики, стилі та функції у сучасної концепції психологічної практики. Журнал «Перспективи та інновації науки» (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина» .№8(54) .2025. С.1652-1660
3. Сазонова О.В Актуальні питання супервізійних моделей в психологічній практиці http://habitus.od.ua/journals/2020/19-2020/14.pdf
4. Мушкевич М. І. Супервізія : навч. посіб. (до курсу «Супервізія») Луцьк. Вежа-Друк, 2022. 188 с.
5. Про пріоритетні напрями психологічного супроводу та соціально-педагогічного патронажу учасників освітнього процесу на 2018-2019 навчальний рік : Лист МОН від 07.08.2018 № 1/9-487. URL: http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/61640/
6. Супервізія : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів І. В. Ушакова. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. 228 с.

ПРОГРАМА З КУРСУ «ПСИХОЕДУКАЦІЙНА РОБОТА З РІЗНИМИ КАТЕГОРІЯМИ ОСІБ»

Характеристика основних методів роботи з клієнтами з різних категорій осіб у психології. Особливості психологічного забезпечення роботи з клієнтами з різних категорій осіб. Сучасна теорія процесу психоаналітичного консультування. Когнітивно-біхевіоральна модель роботи з клієнтами.

Мультимодальна терапія. Принципи гуманістичної психології в роботі з клієнтами різних соціальних груп.

Соціально-психологічна робота з військовослужбовцями та їх сім'ями. Розв'язання соціально-психологічних проблем як завдання психологічних служб армії. Проблеми, які виникають в сучасній армії й мають потребу у відповідному соціально-психологічному супроводі. Допомога психолога в забезпеченні підготовки молодих людей до служби в збройних силах. Психологічна підготовка командирів до роботи з особовим складом. Специфіка роботи психолога з розв'язання проблем особистого характеру у військовослужбовців. Специфіка роботи психолога з сім'ями військовослужбовців.

Соціально-психологічна робота зі спортсменами. Проблеми і питання соціально-психологічного характеру у галузі спорту. Урахування специфіки видів спорту, до яких належать спортсмени (індивідуальних або ігрових), у роботі соціального психолога. Проблеми психологічної готовності й психологічної стійкості спортсменів під час тренувань і змагань. Робота психолога з попередження й ефективного розв'язання міжособистісних конфліктів спортсменів

Принципи організації та зміст соціально-психологічної роботи з людьми з особливими потребами (з інвалідністю). Основні принципи організації соціально-психологічної роботи з людьми з особливими потребами (з інвалідністю). Проблеми соціальнопсихологічного характеру при організації роботи з людьми з особливими потребами. Урахування специфіки клієнтів з інвалідністю у роботі психолога. Діти з особливими потребами: специфіка роботи з дітьми з інвалідністю та їх сім'ями. Діагностична, профілактична, корекційно-реабілітаційна та консультативна робота з дорослими людьми з особливими потребами (з інвалідністю).

Основні напрямки та методи соціально-психологічної роботи із молоддю. Основні принципи організації соціально-психологічної роботи з молоддю. Проблеми соціально-психологічного характеру при організації роботи з молоддю. Діагностична, профілактична, консультативна робота з молоддю.

Соціально-психологічна робота з людьми похилого віку. Основні принципи організації соціально-психологічної роботи з людьми похилого віку. Проблеми соціально-психологічного характеру при організації роботи з людьми похилого віку. Діагностична, профілактична, консультативна робота з людьми похилого віку.

Рекомендована література:

1. Ален А. Психологічне консультування та психотерапія. – К.: 7БЦ, 2023. – 342 с.
2. Ануфрієва Н. М., Зелінська Т. М., Єрмакова Н. О. Соціальна психологія: Навч. посібник. / Н. М. Ануфрієва, Т. М. Зелінська, Н. О. Єрмакова. – 3- тє вид. – К.: Каравела, 2016. – 370 с.
3. Психологічний супровід військовослужбовців, які виконують службово-бойові завдання в екстремальних умовах.: Методичні рекомендації / [Я.В.Маенера, І.В.Воробйова, О.С.Колесніченко та ін.] – Х. : НАНГУ, 2015. – 68с.
4. Психологія соціальної роботи: підручник /за ред.Ю. М. Швалба. –К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. – 272 с.
5. Сабліна Н. Психологічне консультування та психотерапія складних запитів. – К.: В-во 7БЦ, 2023. – 223 с.
6. Техніки підтримки. Збірка арттерапевтичних вправ за ред. Л. Ніколаєва. – К.: В-во 7БЦ, 2023. – 316 с.
7. Тюптя Л.Т. Соціальна робота: теорія і практика [Текст]: Навч.посіб. – 2- ге вид., перероб.і доп. / Л. Т. Тюптя, І. Б. Іванова. – К.: Знання, 2008. – 23 574 с.

ПРОГРАМА З КУРСУ «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ У ПСИХОЛОГІЇ»

Вступ до курсу та методологічні основи наукового пізнання. Предмет і завдання дисципліни. Місце методології у системі психологічних наук. Рівні методологічного знання (філософський, загальнонауковий, конкретно-науковий, методичний). Наукове мислення психолога: поняття, категорії, принципи.

Наука і наукове дослідження в психології. Поняття наукового дослідження, його функції й особливості у психології. Класифікація наукових

досліджень. Етапи наукового пізнання. Критерії науковості та принципи академічної доброчесності (чесність, об’єктивність, відповідальність, уникнення плагіату).

Проблема, тема, об’єкт і предмет психологічного дослідження. Наукова проблема: сутність, види, вимоги. Формулювання теми дослідження. Об’єкт і предмет дослідження. Актуальність, наукова новизна та практична значущість.

Мета, завдання та гіпотеза психологічного дослідження. Мета психологічного дослідження: сутність, функції та вимоги до формулювання. Завдання психологічного дослідження: зміст, послідовність і системна узгодженість. Гіпотеза психологічного дослідження: сутність, функції та різновиди. Узгодженість мети, завдань і гіпотези в структурі дослідження.

Методологічні підходи та принципи психологічного дослідження. Методологічний підхід у психологічному дослідженні: поняття та функції. Основні методологічні підходи в сучасній психології. Методологічні принципи психологічного дослідження. Співвідношення методологічного підходу, принципів і методів дослідження. Методологічна узгодженість психологічного дослідження. Типові методологічні помилки.

Методи психологічного дослідження та критерії їх добору. Метод психологічного дослідження: поняття, функції, структура. Основні групи методів психологічного дослідження. Теоретичні методи психологічного дослідження. Емпіричні методи психологічного дослідження. Методи обробки та інтерпретації результатів. Критерії добору методів психологічного дослідження. Методологічна узгодженість системи методів. Помилки під час добору методів.

Організація та дизайн емпіричного психологічного дослідження. Емпіричне дослідження у структурі психологічного пізнання: логіка та принципи організації. Дизайн емпіричного психологічного дослідження: структура, типи та критерії вибору. Організація та контроль емпіричного дослідження: етапи, дослідницькі умови й джерела похибки. Етичні засади та типові помилки проєктування емпіричного психологічного дослідження.

Вибірка в психологічному дослідженні та засади її формування. Вибірка та генеральна сукупність у психологічному дослідженні. Принципи й критерії формування вибірки. Способи формування та обґрунтування обсягу вибірки. Репрезентативність і структурні характеристики вибірки. Контроль якості вибірки та типові помилки її формування.

Психодіагностичний інструментарій та критерії якості методик. Психодіагностичний інструментарій у психологічному дослідженні: конструкт та його операціоналізація. Види психодіагностичних методик та принципи їх застосування. Психометричні засади оцінювання якості психодіагностичних методик. Добір психодіагностичного інструментарію та інтерпретація результатів.

Обробка і статистичний аналіз результатів психологічного дослідження. Емпіричні дані та їх первинне опрацювання. Описова статистика та характеристика розподілу даних. Вибір статистичних методів відповідно до дослідницького завдання. Статистична значущість, величина ефекту та інтерпретація статистичних результатів. Типові помилки та етичні вимоги до статистичного аналізу. Представлення результатів статистичного аналізу в психологічному дослідженні.

Інтерпретація результатів та формулювання наукових висновків. Інтерпретація результатів психологічного дослідження: сутність і логіка. Теоретичне осмислення емпіричних результатів. Перевірка гіпотез і оцінювання отриманих результатів. Науковий висновок: структура, зміст, вимоги.

Представлення й оформлення результатів наукової роботи. Наукова комунікація результатів психологічного дослідження. Табличне та графічне представлення результатів. Структурування та оформлення тексту наукової роботи. Представлення результатів у науковій публікації та усній доповіді. Наукова доброчесність і вимоги до коректного представлення результатів.

Наукова етика та академічна доброчесність у психологічному дослідженні. Етичні засади та принципи проведення психологічного дослідження. Етичні вимоги до взаємодії з учасниками та захисту їхніх прав у психологічному дослідженні. Академічна доброчесність наукової діяльності:

авторство, публікаційна практика та використання результатів. Академічна доброчесність у цифровому середовищі: виклики використання штучного інтелекту.

Організація наукової діяльності психолога та сучасне цифрове середовище. Наукова діяльність психолога: структура, напрями, організація. Інформаційне забезпечення наукового пошуку та робота з науковими ресурсами. Цифрові інструменти в організації психологічного дослідження. Штучний інтелект у науковій діяльності психолога: можливості й обмеження. Цифрова наукова культура та професійний розвиток психолога-дослідника.

Рекомендована література:

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. фонд «Міжнарод. фонд дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ: Таксон, 2016. 234 с.
2. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. / за заг. ред. Н.Г. Сорокіної, А.Є. Артюхова, І.О. Дегтярьової. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
3. Академічне письмо: навч. посібник / уклад. С.К. Ревуцька, В.М. Зінченко. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
4. Бочелюк В.Й., Бочелюк В.В. Методика та організація наукових досліджень з психології. 2024. 360 с.
5. Кісельова А., Завальська Л. Основи академічного письма: навч.-метод. посіб. Одеса: Фенікс, 2023. С. 13-16.
6. Основи академічної культури: електрон. метод. посіб. / уклад. Л.М. Солдаткіна. Одеса: Одес. нац. ун-тет ім. І.І. Мечникова, 2023. С. 10-28.
7. Пихтіна Н.П. Методологія психолого-педагогічних досліджень: Навчальний посібник. Ніжин, 2023. 315 с.
8. Рускуліс Л. Академічна доброчесність: навч.-метод. посіб. Миколаїв: Іліон, 2022. С. 44-53.

9. Самсонов В.В., Сільвестров А.М., Тачиніна О.М. Методологія наукових досліджень та приклади її використання: Навч. посібник. Київ: НУХТ, 2022. 385 с.
10. Туриніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.-метод. посіб. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 206 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
підсумкової атестації
здобувачів вищої освіти
освітній рівень – другий (магістерський)
Галузь знань – С «Соціальні науки, журналістика та інформація»
Спеціальність С4- «Психологія»
ОПП «Практична психологія»

Комплексний кваліфікаційний іспит для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти з психологічних дисциплін навчання здійснюється згідно з «Методичними рекомендаціями щодо проведення атестації здобувачів вищої освіти з використанням технологій дистанційного навчання».

Комплексний кваліфікаційний іспит проводиться в очному режимі у формі обов'язкової письмової відповіді за допомогою онлайн платформи Moodle та усної відповіді на задачі та запитання пошукового характеру.

Письмова відповідь передбачає виконання 30 тестових завдань відповідно до яких пропонується чотири варіанти відповіді. Кожна правильно відповідь оцінюється у 2 бали. Максимальна кількість балів, які може отримати студент під час вирішення тестових завдань становить 60 балів.

Усна відповідь передбачає розв'язування практичної задачі, яка оцінюється у 40 балів.

31-40 балів ставиться за повну, чітку відповідь на задачу. Пояснення ходу її вирішення докладне, послідовне, з теоретичним обґрунтуванням. Відповіді на додаткові питання вірні, чіткі.

21-30 балів ставиться за правильну, але недостатньо повну чи недостатньо аргументовану відповідь на задачу, що показує знання студентом матеріалу, яке не виходить за межі лекційного курсу.

11-20 балів - відповідь вважається задовільною. Пояснення недостатньо повне, непослідовне, з помилками, слабким теоретичним обґрунтуванням. Відповіді на додаткові питання недостатньо чіткі, з помилками в деталях.

0-10 балів ставиться за невірну відповідь на задачу, неточне (невірне) розуміння суті понять при відсутності відповідей на додаткові питання.

Загальна оцінка як результат складання комплексного кваліфікаційного іспиту загалом становить 100 балів.

Процедура підготовки до проведення комплексного кваліфікаційного іспиту в очному режимі включає:

- проведення консультацій для здобувачів освіти.

Процедура проведення письмової компоненти комплексного кваліфікаційного іспиту здійснюється в комп'ютерному класі:

- секретар ЕК здійснює ідентифікацію здобувачів освіти та інформує їх про правила;

- здобувачі освіти налаштовують своє робоче місце;

- голова ЕК розпочинає роботу екзаменаційної комісії;

- члени ЕК спостерігають та контролюють процедуру здачі здобувачами тестових завдань;

- здобувачі освіти відповідають на тестові завдання.

Процедура проведення усної компоненти комплексного кваліфікаційного іспиту:

- після завершення тестового контролю студенту пропонується розв'язати практичну задачу;

- секретар ЕК інформує студентів про правила складання усної компоненти;

- здобувачі освіти рандомним шляхом обирають практичну задачу та мають15 хвилин на підготовку;

- здобувачі освіти відповідають на практичні задачі.

Секретар ЕК фіксує у протоколі результати усної та письмової компоненти.

Відповідь студента на комплексному кваліфікаційному іспиті оцінюється на закритому обговоренні Екзаменаційної комісії та по завершені оголошується здобувачам освіти.

Процедура підготовки до проведення комплексного кваліфікаційного іспиту у дистанційному (онлайн) режимі включає:

- проведення консультацій для здобувачів освіти з використанням засобів відеоконференційного зв'язку;

- проведення пробного засідання ЕК в режимі відеоконференції та тестування письмової компоненти іспиту.

Процедура проведення письмової компоненти комплексного кваліфікаційного іспиту:

- секретар ЕК здійснює ідентифікацію здобувачів освіти та інформує їх про правила;

- секретар ЕК, долучає членів ЕК та допущених здобувачів освіти до комплексного кваліфікаційного іспиту;

- голова Ек розпочинає відеоконференцію;

- здобувачі освіти відповідають на тестові завдання.

Процедура проведення усної компоненти комплексного кваліфікаційного іспиту:

-після завершення тестового контролю студенту пропонується розв'язати практичну задачу;

- секретар ЕК розпочинає відеоконференцію, долучає до неї членів ЕК і здобувачів освіти, учасників комплексного кваліфікаційного іспиту;

- голова ЕК розпочинає відеозапис;

- секретар ЕК інформує студентів про правила складання усної компоненти в дистанційному режимі;

- здобувачі освіти в режимі відеоконференції відповідають на практичні задачі.

Секретар ЕК фіксує у протоколі результати усної та письмової компоненти.

Відповідь студента на комплексному кваліфікаційному іспиті оцінюється на закритому обговоренні Екзаменаційної комісії та по завершені оголошується.

Вимоги до написання магістерської роботи знаходяться в методичних рекомендаціях: *Методичні рекомендації до написання курсових і кваліфікаційних робіт здобувачами освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти*, 2025, Чернівці.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Критерії оцінки	Оцінка за національною шкалою	Кількість балів за 100-бальною шкалою
робота написана самостійно, на високому науково-теоретичному рівні, зміст повністю відповідає назві, поставленій меті і завданням; - правильно визначено і оформлено науковий апарат дослідження; - зроблено глибокий і всебічний аналіз наукових джерел; - введено елементи наукової новизни, сформульовано власні пропозиції і практичні рекомендації; - робота оформлена з дотриманням усіх вимог і написана грамотно; - відсутні помилки при цитуванні та посиланні на роботи інших авторів; - результати дослідження пройшли апробацію на науково- практичних конференціях, є відповідні наукові публікації у збірниках наукових статей; - рецензент оцінив роботу на оцінку «відмінно» або «добре»; - під час захисту роботи здобувач чітко і послідовно виклав сутність і результати дослідження, виявив здібності володіння культурою наукової презентації, аргументовано захистив свої пропозиції й власну точку зору під час додаткових запитань.	**відмінно**	**90-100**
- робота написана самостійно, зміст відповідає назві, завдання виконані і мета досягнута; - правильно визначено і оформлено науковий апарат дослідження; - введено елементи наукової новизни, однак не в достатній мірі проаналізовано літературу і джерела з досліджуваної теми, сформульовано власні пропозиції і практичні рекомендації;	**добре**	**70-89**

- авторські висновки зроблено на недостатньо високому рівні узагальнення; - в оформленні роботи є окремі недоліки, в тому числі мовні; - робота є оригінальною, проте наявні незначні помилки при цитуванні та посиланні на роботи інших авторів; - результати дослідження пройшли апробацію на науково- практичних конференціях, є відповідні наукові публікації; - рецензент оцінив роботу на оцінку «відмінно» або «добре»; - під час захисту роботи здобувач чітко і послідовно виклав сутність і результати дослідження, аргументовано захистив свої пропозиції й власну точку зору під час додаткових запитань.		
- робота написана самостійно, зміст розкрито недостатньо, завдання виконані не повністю, що позначилося на досягненні мети; - аналіз наукових джерел не повною мірою відбиває сучасний стан наукової розробки досліджуваної теми; - авторські висновки зроблено на недостатньо високому рівні узагальнення; - практичні рекомендації відсутні або не відповідають змісту роботи; - в оформленні роботи є недоліки, присутні порушення цитування та посилання на роботи інших авторів, є мовні помилки; - результати дослідження пройшли апробацію на науково- практичних конференціях; - під час захисту роботи здобувач виклав сутність і результати дослідження, проте не зміг аргументовано відповісти на всі поставлені додаткові запитання.	**задовільно**	**50-69**
зміст роботи не розкритий, студент не вміє користуватися науковим апаратом; - робота оформлена без дотримання вимог, велика кількість мовних помилок; - у роботі наявний академічний плагіат; - результати дослідження не пройшли апробацію; - під час захисту роботи здобувач не зміг	**незадовільно**	**1-49**

послідовно викласти сутність і результати дослідження, аргументовано відповісти на поставлені додаткові запитання.		